

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-2

BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Azu design, s. r. o.
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce	Stříbrný prsten s kuželovitým butonem zdobený granulací, 9. století. Mikulčice, 3. kostel, hrob 454 (obr. 12, str. 41).
Cover Photography	The silver ring with conical button decorated with granulation, 9 th century. Mikulčice, 3 rd church, grave no. 454 (fig. 12, pg. no. 41).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Dlouhý kus“. Období kolem bitvy u Slavkova 2. 12. 1805 (?). Vojenský střet (?). Záchranný výzkum.

Lokalizace: X=-591080 Y=-1158855, X=-590924 Y=-1158817, X=-590905 Y=-1158895 a X=-591061 Y=-1158932.

V prostoru budoucího rozšíření hřbitova došlo v listopadu 2015 ke skrývkám zeminy prostřednictvím buldozeru téměř na celé ploše budoucí stavby. Na jaře 2016 bylo v zemních pracích navázáno budováním inženýrských sítí, retenční nádrže a dalšími terénními úpravami. Vzhledem k povaze plánovaných prací, kdy by bylo velice nesnadné vysledovat případně archeologické situace a nálezy, přistoupili jsme po domluvě s investorem k realizaci předběžného archeologického průzkumu, který se skládal z provedení preventivní detektorové prospekce a magnetometrického měření, které mělo sloužit k lokalizaci archeologických situací.

Geofyzikálním měřením byly zachyceny dva zahluobené objekty z období mladého neolitu (obj. 500 a 501; viz lokalita Brno, k. ú. Líšeň v oddílu Neolit v tomto čísle). Pomocí detektorové prospekce se podařilo získat přes 80 kovových nálezů, jejichž datace spadá s největší pravděpodobností souborně do průběhu 19. a 20. století.

Téměř 30 artefaktů tvořily železné koule různých vah a velikostí. Nejvíce těchto nálezů se koncentrovalo na rovnou plochu při západní straně stavby a na lom svahu směrem k východu. Některé koule mají znatelně zploštělou jednu hranu. Z těchto zjištění je možné soudit na blíže neznámý (a v historických pramenech nezaznamenaný) vojenský střet. Datace je vzhledem k absenci písemných pramenů problematická, nálezy mohou snad mít souvislost s některým z vojenských tažení v průběhu třicetileté války (1618–1648), ale spíše odpovídají období kolem bitvy u Slavkova (2. 12. 1805).

Lokalizováno bylo také velké množství kovových slitků a strusky. Některé artefakty by snad mohly souviset s raně středověkou výrobní činností na hradisku „Staré zámky“. Nicméně vzhledem k tomu, že jde o poměrně častý druh nálezů je tato časová hypotéza problematická.

Další spektrum kovových předmětů (knoflíky, mince) tvoří typickou součást nálezů z polních tratí a nejsou tedy ničím (kromě datace několika mincí, které by mohly podpořit určení vojenského střetu do období napoleonských válek) neobvyklým.

Richard Bíško, Tomáš Merta

Resumé

Líšeň (Líšeň Cadastre, Brno-město District), „Dlouhý kus“. During archaeological rescue research plenty of metal finds, probably related to the battle of Austerlitz (2. 12. 1805), were obtained.

BRUNTÁL (K. Ú. BRUNTÁL-MĚSTO, OKR. BRUNTÁL)

Palackého náměstí, ulice Dr. E. Beneše, Požárníků, K. Světlé, K. Čapka, Okružní, Krátká, parcely č. 4518, 4037, 3863/3, 2310/3, 131, 126, 3850/1, 121/2, 133, 114, 113/2, 145, 185, 156, 177/1, 191, 183, 184, 651, 650, 4840, 620, 4038/1, 596/1, 661/13, 661/12; 190, 191, 89, 83/1. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V měsících květnu až říjnu 2016 proběhla v Bruntálu v ulicích Dr. E. Beneše, Požárníků, K. Světlé, K. Čapka, Okružní, Krátké a na Palackého náměstí další etapa postupné rekonstrukce místní sítě plynovodu (dvě odlišné stavby, akce Národního památkového ústavu, ú. o. p. v Ostravě 44/16 a 77/16). Poměrně dlouhá liniová stavba procházela převážně prostorem původního historického jádra města, dnes městské památkové zóny Bruntál, částečně zabíhala i do míst tzv. Olomouckého předměstí.

Výkopy o šířce 0,5–1,5 m a hloubce 0,7–1,4 m situované především ve stávajících komunikacích byly prováděny strojně, v místech křížení inženýrských sítí a odboček plynového potrubí k parcelám pak dokopávány ručně. Výkopové práce v převážně většině kopírovaly linie rekonstruovaného plynovodu, pouze na několika místech došlo k rozšíření mimo původní trasy. Vzhledem k poměrně čilému stavebnímu ruchu v posledním desetiletí a postupné revitalizaci centra města, provázené samozřejmě i rekonstrukcí infrastruktury, disponujeme dnes celou řadou zajímavých nálezových situací. Četná stavební činnost se ovšem negativně podepisuje na původních terénech, které již nebývají registrovány v takové míře jako dříve. Velká část kontrolovaných úseků proto zůstávala negativní, sledovány byly pouze původní výplně či zásypy sousedních výkopů, případně snížené úrovně geologického podloží. Na více místech přesto došlo k zjištění archeologických nálezových situací, dokumentovány byly jako pás nespojitých profilů, částečně i v ploše při sondážním odkryvu.

Zachycené antropogenní aktivity lze v návaznosti na situování v prostorách s předpokládaným přetrvávajícím komunikačním charakterem spojit zejména s jejich úpravou a provozem. Dokumentovány ale byly pouze v podobě souvrství novověkých terénních dorovnávek, k zjištění vlastních úprav povrchu vyjma

novodobých dlažeb opět nedošlo (naposledy Kiecoň 2012). V prostoru ulic Dr. E. Beneše a K. Čapka byly pod tímto horizontem dokumentovány nevelké zahloubené objekty novověkého stáří, v křižovatce ulic Dr. E. Beneše a Požárníků pak objekt obsahující i středověké keramické zlomky. Na několika místech došlo k zjištění kamenných základů i částí cihlových zdí včetně jejich destrukcí, po srovnání soutisku současné katastrální mapy a indikační skici stabilního katastru z roku 1836 je lze identifikovat jako linii zástavby v horní i spodní části ulice Dr. E. Beneše (historická ulice Dlouhá/Langen Gasse), případně v ulici K. Čapka (původní úzká soutka spojující Hlavní náměstí s ulicí Požárníků, dříve Řeznická ulice/Fleischer Gasse). Destrukce kamenného zdiva byly registrovány i v dvorových partiích parcely mezi ulicemi K. Světlé a Požárníků a v prostoru Palackého náměstí.

Marek Kiecoň

Literatura

Kiecoň, M. 2012: Bruntál (okr. Bruntál). *Přehled výzkumů* 54(2), 185.

Resumé

Bruntál (Bez. Bruntál), Palacky Platz, Dr. E. Beneše, Požárníků, K. Světlé, K. Čapka, Okružní, Krátká Straže Parz. Nr. 4518, 4037, 3863/3, 2310/3, 131, 126, 3850/1, 121/2, 133, 114, 113/2, 145, 185, 156, 177/1, 191, 183, 184, 651, 650, 4840, 620, 4038/1, 596/1, 661/13, 661/12; 190, 191, 89, 83/1. Mittelalter – Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BŘEZINA (K. Ú. BŘEZINA U KŘTIN, OKR. BRNO-VENKOV)

„Vysoká“. Středověk–novověk. Vápenice. Povrchový průzkum.

Během povrchového průzkumu západně od obce (okolí bodu WGS-84: 49.2833297N, 16.7421356E) zjištěn roku 2016 vápenický areál (obr. 14) s několika pyrotechnologickými objekty starobylého vzhledu (I–III). Objekt č. I představuje patrně rozměrnou zemní milířovací jámu o vnitřních rozměrech cca 10 × 6 m, objekt č. II je polní vápenná pec obdélného tvaru o vnitřních rozměrech cca 10 × 8 m a objekt č. III nejspíše pozůstatkem podobné obdélné pece s vnitřními rozměry cca 9 × 5 m. Třetí objekt je evidentně porušen menší polní jednonábovou pecí č. IV. V okolí objektů byly zjištěny zbytky zaniklých komunikací, výrobní odvaly, hliník a jámový lom na vápenec. Podle vápenného a uhelného mouru se zbytky vypálené mazaniny lze objekty předběžně spojit s výrobou pá-

leného dřevěného uhlí a vápna. Obdélná schémata velkých vápenných pecí naznačují jejich pravděpodobné zařazení do období vrcholného, eventuálně pozdního středověku (13.–15. století).

Lokalita nevylučuje, že se jedná o stavební záměry nedalekého církevního areálu ve Křtinách (Verbík 1987, 26; Foltýn a kol. 2005, 396–397).

Petr Kos

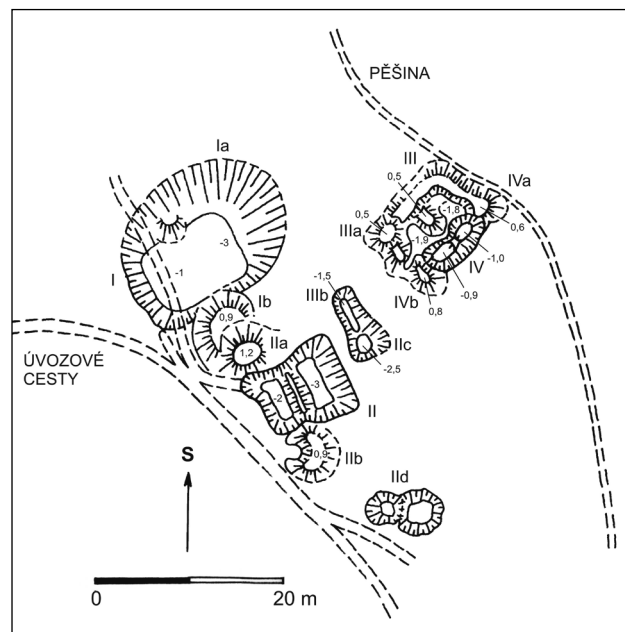
Literatura

Foltýn, D. a kolektiv 2005: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha: Libri.

Verbík, A. 1987: Od prvních historických zpráv do Bílé hory, In: F. Čapka (ed.): *Křtiny a okolí. Historie a současnost*. Křtiny: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Místní národní výbor ve Křtinách, 19–29.

Resumé

Březina (Parz. Nr. Březina u Křtin, Bez. Brno-venkov), „Vysoká“. Mittelalter-Neuzeit. Kalkofen. Oberflachesammlung.

Obr. 14. Březina, „Vysoká“, okr. Brno-venkov. Vápenický areál.

Abb. 14. Březina, „Vysoká“, Bez. Brno-venkov. Der Kalk-Bereich.